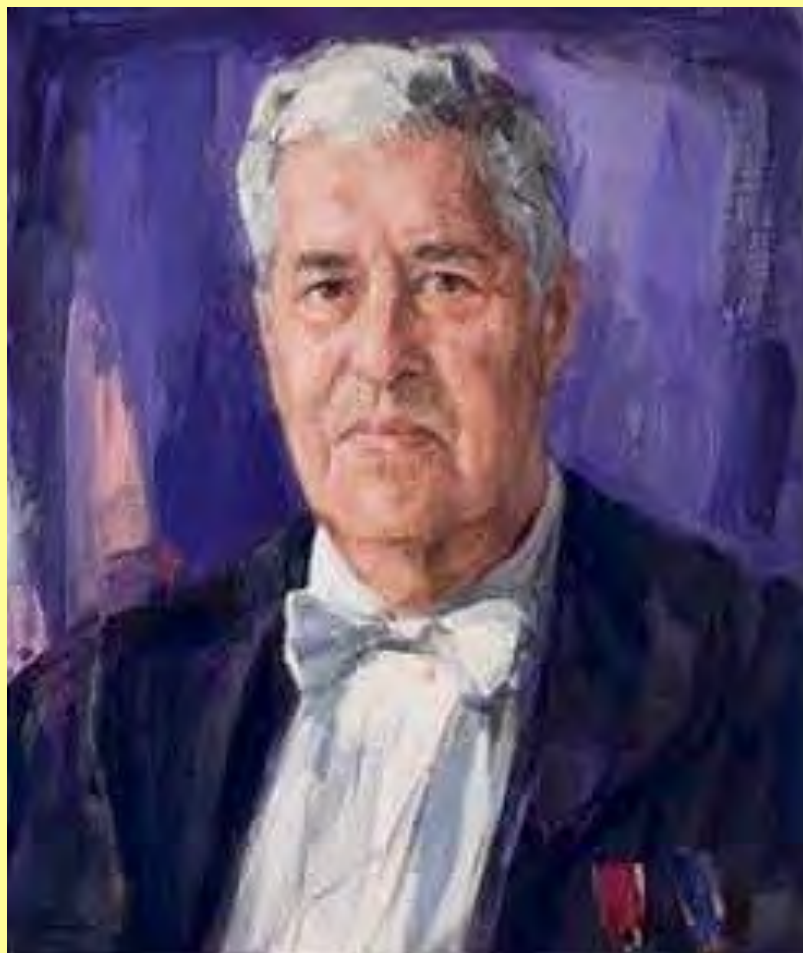

Het illustere duo Wijnberg -
Kommandeur
Amerikanisering van de universitaire
chemie avant la lettre

Een illuster duo

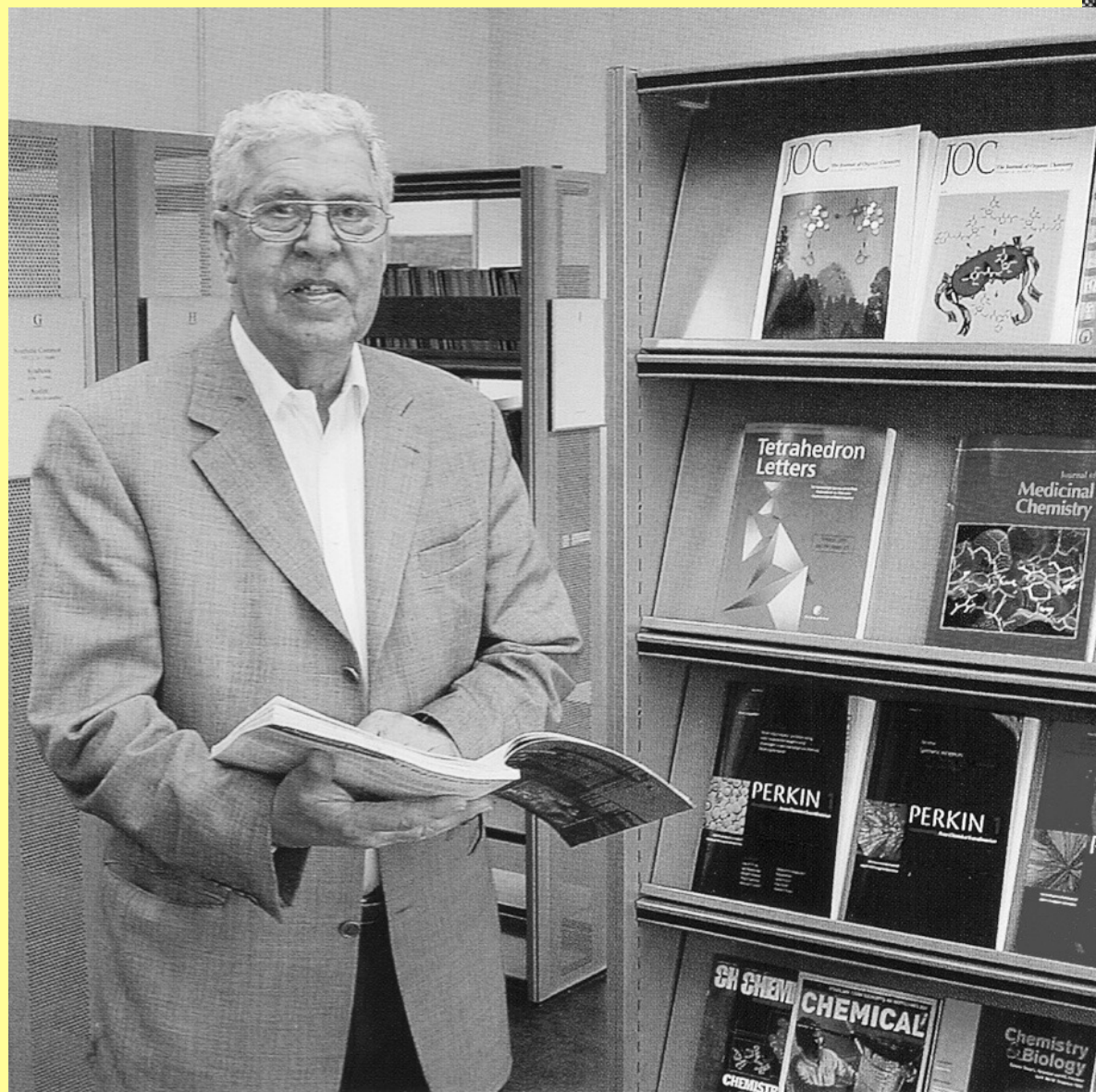

Wijnberg - Kommandeur

Het spoorboekje

- Wijnberg: Amerikaanse invloeden
- Kommandeur: Noord-Amerikaanse invloeden
- De Chemische Laboratoria aan de Bloemsingel 10
- Een campus op Paddepoel?
- Democratisering: het huisblad Kwik
- Kwik: Plaats van de universiteit in de maatschappij: de V.S.
- Personeelsbeleid: afscheid van de kruipende vaste aanstelling
- Wijnberg en Kommandeur: een onwaarschijnlijk duo

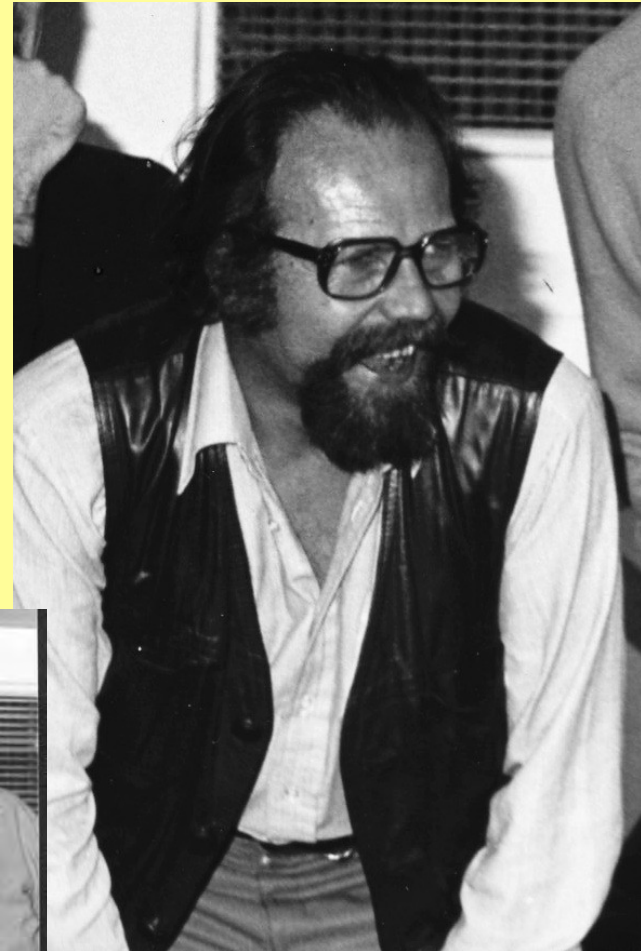
*Enjoying Organic
Chemistry,
1927–1987*

Egbert Havinga

E. Havinga

PROFILES, PATHWAYS, AND DREAMS
Jeffrey I. Seeman, Series Editor

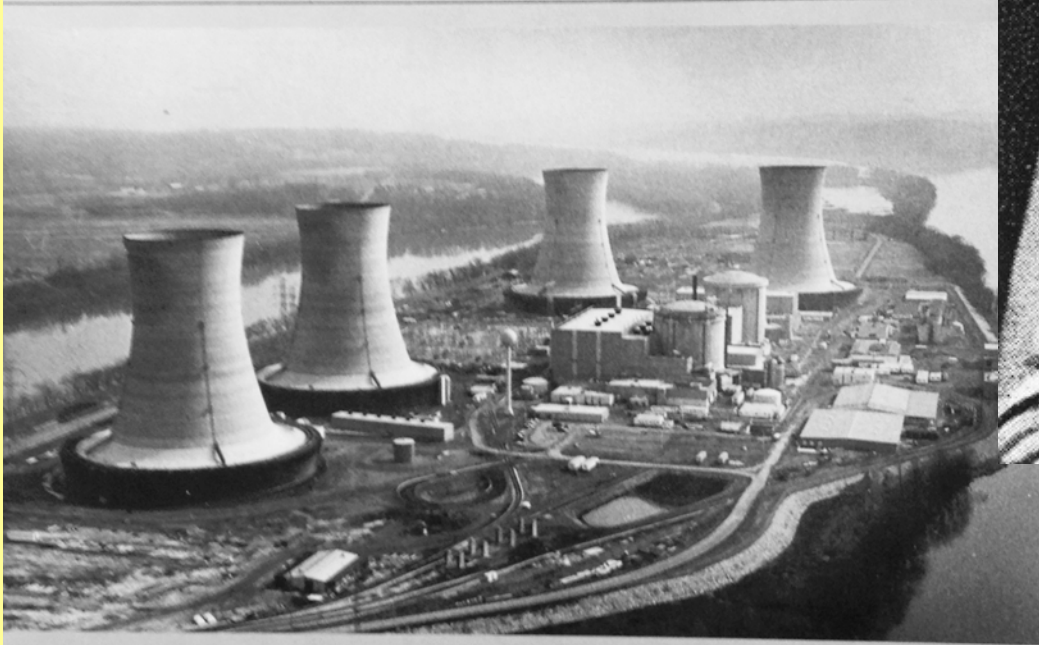

Jan A.A. Ketelaar

Het Kemeny-rapport over:

HET ONGELUK IN DE KERNCENTRALE BIJ HARRISBURG

Voorwoord Nederlandse uitgave: prof. J. Kommandeur

Kosmos

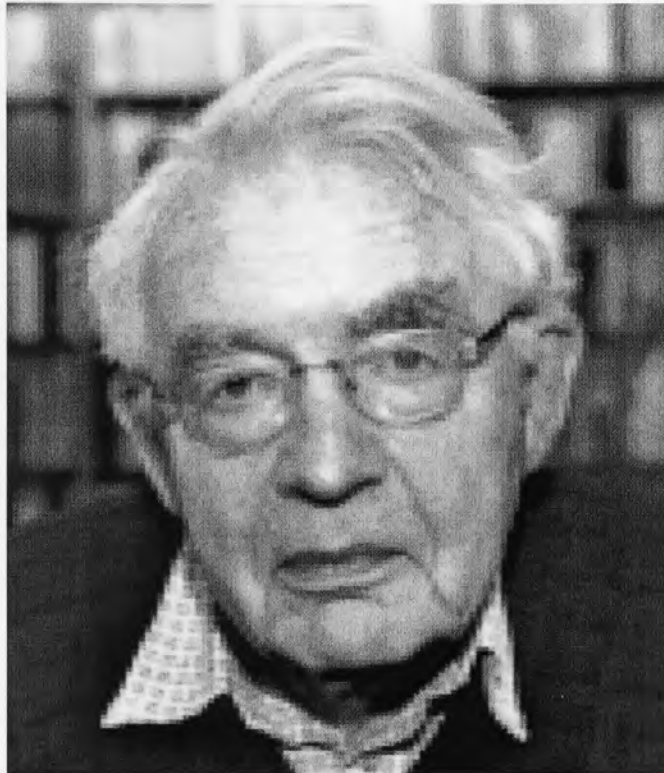
Volwassen wetenschap [?]

- de drive die Amerikaanse wetenschappers bezitten wordt in Nederland niet gemist
- de op autoriteit gebaseerde studentenverenigingen - dit staat haaks op het georganiseerd scepticisme van de wetenschap
- Nederlandse burger heeft geen interesse in de wetenschap
- universiteiten zijn geïsoleerd van de maatschappij: het zijn ivoren torens; dit geldt minder bij biochemici, biofysici en de farmaceuten
- fysici en chemici hebben geen invloed. Het College van Curatoren RUG bestond grotendeels uit meesters in de rechten. In de V.S. hebben fysici grote invloed op het wetenschapsbeleid

Casimir, Arisz, Gorter, Oort, Overbeek, Slotboom, Voorzieningen ten
behoefte van de Research binnen de Faculteiten der Wis- en
Natuurkunde der Nederlandse Universiteiten (1958)

Hendrik Brugt Gerhard Casimir

15 juli 1909 – 4 mei 2000

U55^a

4A7981

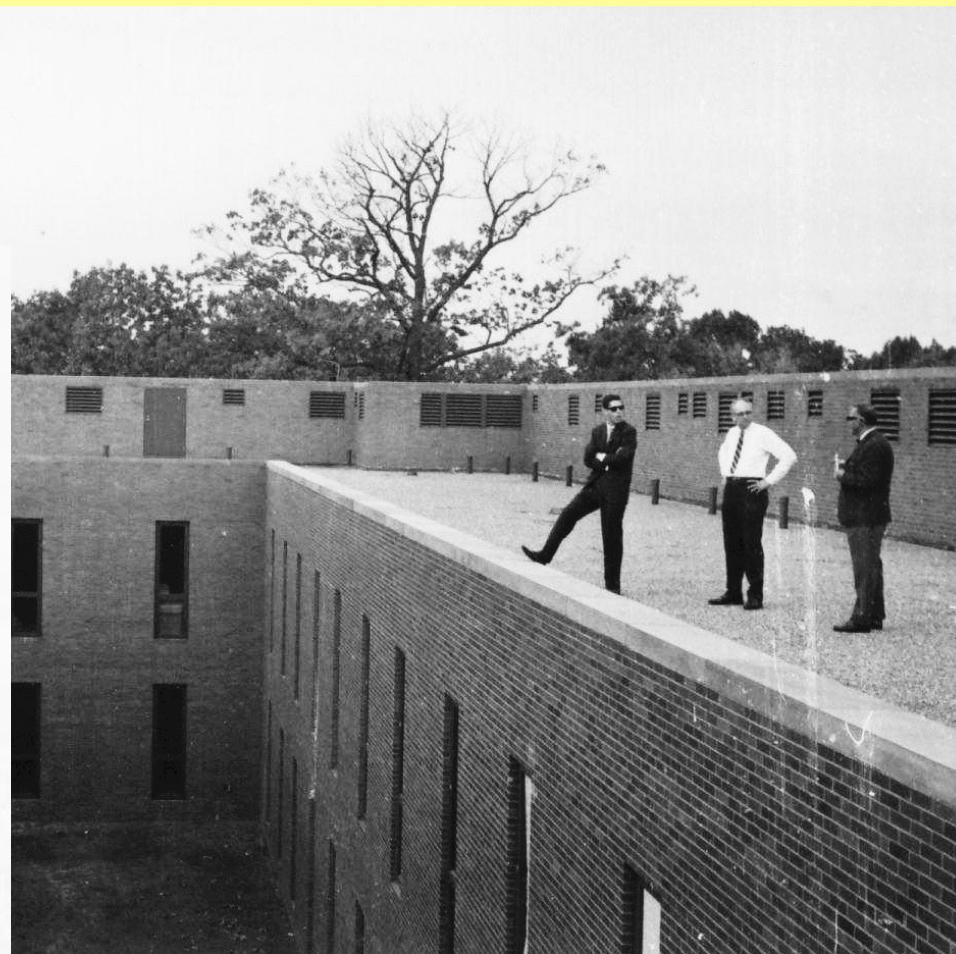
RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

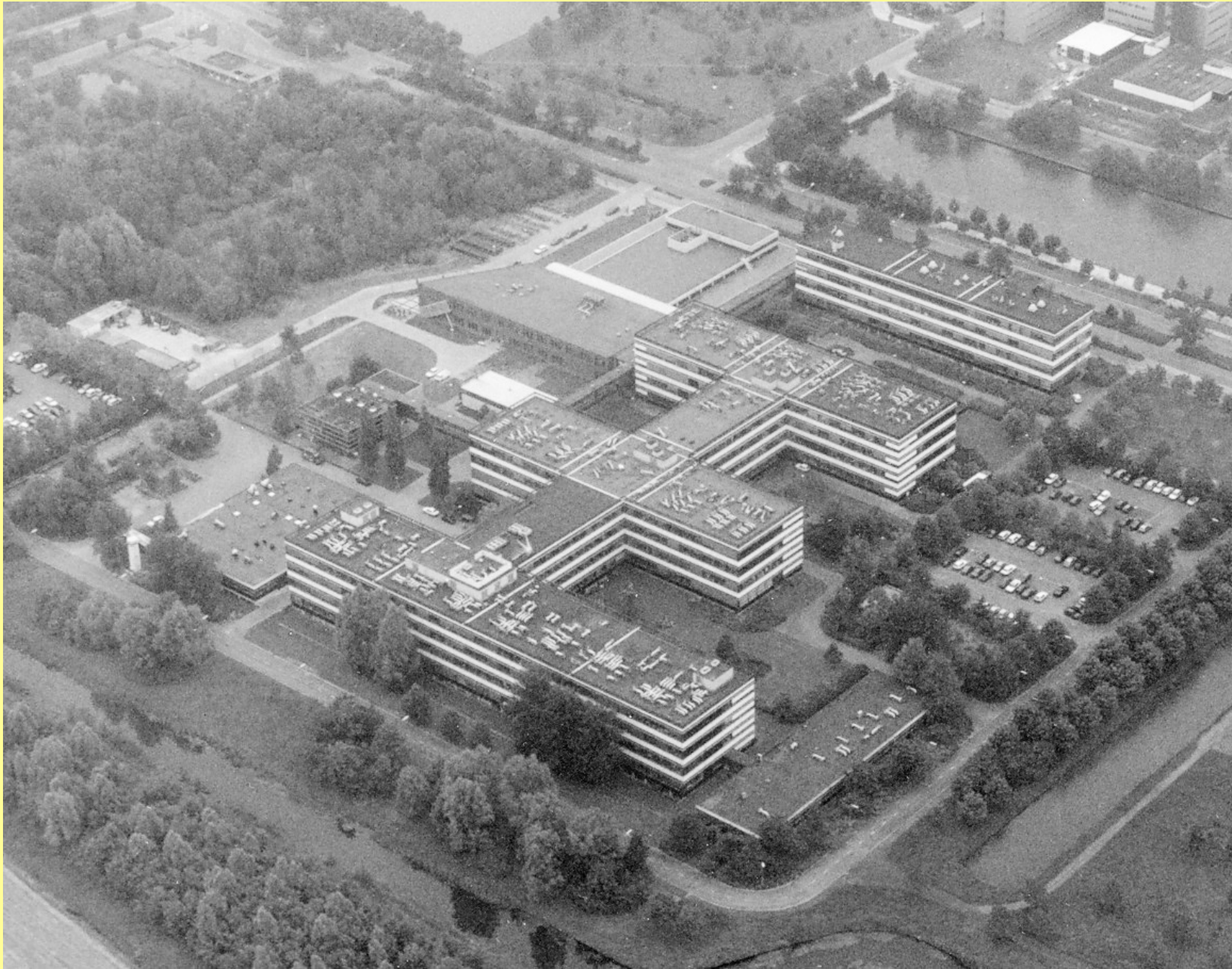
REGELEN HOOGLERAREN, LECTOREN
EN BEHEERDERS
1959—1960

Uitsluitend voor intern gebruik

de reep
van de
fijnproevers

verrukkelijk...
het is
Verkade!

MEDEDELINGEN

Ieder jaar stelt de Raad van Bestuur van het in 1956 te Vlaardingen opgericht Unilever Research Laboratorium prijzen beschikbaar voor studenten in de chemie. Dit jaar kreeg de heer E. Bouwhuis een prijs van f 2500.— toegekend voor de studieresultaten die hij in het cursusjaar 1966/1967 aan de Universiteit te Groningen behaald had.

Wij feliciteren de heer Bouwhuis van harte met deze hem toegekende prijs.

Red.

3 november: 16.00 uur.
Uitslag KI-examens

14 november 20.00 uur:
Lezing Prof. Dr. P. v.d. Hoeven
over historisch-filosofische aspecten van
de ontwikkeling van de techniek.
Plaats: Grote collegezaal.

21 en 22 november:
Kandidatenexcursie naar de Shell.
dinsdag:
Shell-plastic-lab: te Rijswijk.
woensdag: Shell-Pernis.

Promoties:
13 oktober: Drs. J. B. F. N. Engberts
Titel:
Een Diazosulfonen Mechanisme van hydrolyse en acidolyse.

20 oktober: Drs. D. Bargeman
Titel: Ions in iodine.

Excursie Suikerfabriek

Op 7 november a.s. organiseert de „Chemische Binding" een excursie naar de in vol bedrijf zijnde suikerfabriek. Deze excursie is bedoeld als een pre-kandidaten-excursie, en wel in het bijzonder als een introductie van de C.B. bij de eerstejaars. In verband hiermede is dan ook de gunstige tijd van 's avonds 7.30 uur gekozen. Opgave voor deze excursie kan geschieden via het aan de rondgestuurde circulaire bevestigde strookje.

PERSONALIA

In deze rubriek kunt u gratis familieberichten als verlovings, huwelijken en wat daar zoal de resultaten van kunnen zijn, plaatsen.

Red.

KWIK

Redactiepraat

Groninger Chemisch Periodiek
Verschijnt tweemaandelijks
1e jaargang nummer 1

Redactie:
E. Drent
Mej. T. M. v.d. Huizen
J. H. Dopper
C. A. Vogelaar
Mej. J. C. A. Vessies
E. J. Kwak
A. van Baalen
J. de Koning

Secretariaat: Bloemsingel 10
Advertenties: Bloemsingel 10

Uit de inhoud:

H. H. Muller:
Kwik

Prof. Dr. J. Kommandeur:
Onder vaklui

Prof. Dr. R. Zahradnik:
Education in Czechoslovakia

Prof. Dr. H. Wijnberg:
Structuur

E. Drent:
Quantumsystemen en
gedachtenprocessen

Na een vrij lange broedtijd is KWIK, naar wij hopen, goed gevederd uit het ei gekropen.

Wil KWIK een volwassen eend worden, (en dat is ze vast van plan) dan is daarvoor ieders medewerking noodzakelijk. We verwachten van onze lezers dat acties en reacties in de vorm van artikelen niet zullen uitblijven. Men kan copy bij de redactieleden inleveren en wel voor de volgende KWIK uiterlijk 24 december aanstaande. Het ligt in de bedoeling dat colloquia in KWIK worden ingeleid door desbetreffende sprekers, die zich vroegtijdig in verbinding dienen te stellen met de redactie. Het wordt op deze manier voor jongerejaars aantrekkelijk ook eens deze colloquia te bezoeken.

Voor grieven tegen of loftuitingen op KWIK of andere zaken zal men in een speciale rubriek altijd gelegenheid krijgen.

In deze KWIK vindt U naast twee korte algemene inleidingen door Prof. Dr. J. Kommandeur als voorzitter der subfaculteit en H. H. Muller als praeses van de „Chemische Binding" een verhandeling over het onderwijssysteem in Tsjecho-Slowakije door Prof. Dr. R. Zahradnik.

Prof. Dr. H. Wijnberg schreef een interessant artikel over structuurbepaling in de organische chemie, terwijl een redactielid zich heeft beziggehouden met quantumsystemen en gedachtenprocessen.

Wij danken de hoogleraren, in het bijzonder de gasthoogleraar Prof. Dr. R. Zahradnik, voor hun bijdrage.

(Red.)

3-3 (1969).

amerika deel 2

De vorige keer hebben we de opleiding van de student besproken, deze keer willen we het hebben over de organisatie van het wetenschappelijk corps.

Men kent eigenlijk maar één functie, n.l. die van hoogleraar. Iedereen, die doceert is dan ook professor, al wordt vrijwel niemand zo genoemd. Men kent de "assistent", de "associate", en de "full" professor, in aantallen, die zich verhouden als die van de gepromoveerde medewerkers, de lectores en de hoogleraren bij ons. Samen vormen zij de "faculty", die als collectief voor de goede gang van zaken in 't "department" verantwoordelijk is. Meestal kiezen zij zich een "chairman", die de zaken regelt, soms uit hun midden, soms ook van buiten, soms ook wordt de "chairman" voor een bepaalde tijd door de universitaire administratie (zoïets als curatoren) benoemd. Nooit echter, dan nadat de "faculty" hierover gehoord is.

Bij de "professor" heeft dezelfde taak, n.l. onderwijs en onderzoek. Het eerste vercelen zij samen, waarbij iemand eigenlijk nooit meer dan een jaar of drie vier 't zelfde college of practicum geeft. Voor 't onderzoek moeten zij geld en studenten zien te krijgen. Beiden komen meestal van anderen dan hun eigen universiteit, geld van ZWO-achtige instanties (NSF, NIH, maar ook het Department of Defense, met alle modellen van dien, maar daarover later); studenten van andere universiteiten. Dit betekent, dat er stevige concurrentie tussen de heren aan één universiteit, maar ook tussen vakgenoten aan verschillende universiteiten, is. De beoordeling van de verstrekking van gelden is meestal in handen van een "panel" van vakgenoten, waarin steeds andere mensen zitting nemen. Het schrijven van de z.g.v. "research-proposals" is veel werk, kost veel tijd, en daar wordt over gemopperd. Heeft men door voorafgaande prestaties in de wetenschap enige naam verworven, dan is het gemakkelijker geld voor een langere periode te krijgen, maar steeds wordt men opnieuw beoordeeld. De laatste tijd gaan er ook vrij grote sommen direct naar een "department", als o.v. NSF van mening is, dat dit om allerlei redenen zin heeft. Dan heeft men de taak de gelden onderling te verdelen, en ook daarop kan het fris toegaan.

Wanneer men in een "Department of Chemistry" op bezoek gaat, is het niet gemakkelijk om uit te vinden of men met een "graduate student", een "post-doc", een "assistent" professor, een "associate" of een "full" professor te doen heeft. De student en de post-doc zullen i.h.w. wat jonger zijn, maar iedereen heeft dezelfde soort werkkamer, draagt dezelfde soort informele kleren, spreken elkaar met de voornaam aan, etc. Alleen de echt veel ouderen hebben iets van het professorale aspect, dat aan de hoogleraren van de Europese universiteiten zo kenmerkend is (vgl. Hofstee in "Vrij Nederland" van 25-10-'69). De enige, die aan z'n werkkamer te onderscheiden is, is de "chairman", meestal omdat hij een administratieve medewerker(ster) heeft, die hem voor al te grote inloop behoedt, en men zijn kamer slechts via deze barrière kan bereiken. Vrijwel alle deuren staan altijd open (o.v. of airconditioning maken dat mogelijk), vrijwel iedereen brengt

Chemici gaan zich meer bemoeien met vragen in samenleving

Van onze redacteur wetenschappen

LEIDEN — Aan de universiteit van Groningen kunnen chemici sinds begin dit jaar een 'vrije studierichting' kiezen, die niet alleen goede scheikundigen van hen maakt, maar ook systematisch hun maatschappelijk inzicht bevordert. In Utrecht bestaan plannen om in de eerste studiejaar een verplicht vak 'chemie en samenleving' in te voeren. En aan elke universiteit gebeurt wel wat.

Dat bleek uit een overzichts middag die de commissie Maatschappelijke taak van de Koninklijke Nederlandse chemische vereniging gisteren organiseerde op het KNCV-congres. De weg die van fundamenteel onderzoek loopt naar feitelijke toepassing, aldus dr. W. A. Smit uit Groningen, is nogal eens onduidelijk en lang, en viel vroeger eigenlijk buiten de aandacht van de

mensen die dat fundamentele onderzoek deden.

Tijdens en na de oorlog werden de wetenschapsmensen directer ingeschakeld bij de produktie — het klassieke voorbeeld is de manier waarop in een paar jaar de atombom werd ontwikkeld. Door die ontwikkeling werden de onderzoekers overrompeld, zij zaten met een waardensysteem dat niet aan de nieuwe ontwikkeling was aangepast, zei dr. Smit.

In het Groningse antwoord daarop, de vrije studierichting, wordt de chemische opleiding na het kandidaatsexamen ingekrompen tot anderhalf jaar. Daarna volgt een pittige inleiding in zaken als economie en sociologie en een verdere uitbouw van kennis in een gekozen deelgebied. Tenslotte draait de student een klein jaar mee in een onderzoekproject waarin de nieuwe deskundigheid kan worden toegepast.

De onderzoekprojecten in Groningen zijn geconcentreerd rond het thema energie. Er wordt bekeken wat voor economische en politieke factoren meespelen bij opsporing en winning van olie- en gasvoorraden in West-Europa. De risico's van

Studierichting vrije chemie als brug naar maatschappij

Een werkgroep van 6 scheikunde-studenten heeft begin januari een kritisch rapport voltooid over de chemie-opleiding aan de RU Groningen: „Chemie, een eng-natuurwetenschappelijke opleiding?“. Gedeeltelijk een retorische vraag, zoals blijkt uit de sombere toekomstverwachting van de werkgroep, die na de herstructurering van het WO volgens Posthumus bij de chemiestudie de volgende ontwikkeling verwacht:

- een verzwaring van het programma (beperking cursusduur);
- een grotere tijdsduur (beperking inschrijvingsduur);
- minder tijd beschikbaar voor activiteiten buiten het bestaande programma om;
- een grotere examengerichtheid.

Het 36-pagina's tellende rapport brengt in 4 hoofdstukken en enkele aanhangsels een scherpe analyse van de huidige situatie: de visie van de studieleiding op het doel van de opleiding, de werkelijke situatie, de visie van de student tegenover die van de studieleiding, studentenprotest en verkeerde beeldvorming van studenten t.a.v. docenten en vice versa, wat er veranderen moet en analyse en voorstellen tot verandering. Kortom: een zeer uitvoerig en sterk objectiverend rapport waar ruim driekwart jaar aan is gewerkt door Jos Hess, Jaap Jelsma, Carel Drabe, Jaap Rijnsdorp, Rolf Soer en Dirk Utsma. Zes studenten, die het afgelopen studiejaar het college van de polemoloog/fysicus dr. Peter Boskma over „Maatschappelijke implicaties van de natuurwetenschappen“

direct bereid zijn om binnen het huidige studieprogramma veel ruimte voor maatschappijvakken vrij te maken blijkt uit een antwoord van Wijnberg op een desbetreffende vraag over oriëntatie buiten de chemie: „Wat doet u van 's avonds 5.30 uur tot 's ochtends 8.30 uur?“ En Wiebenga noteerde in een artikel in Kwik (subfacblad): „Het zal met een verlenging van de studie gepaard gaan“.

De werkelijkheid

De werkelijkheid van het studie-

Drie leden van de werkgroep: Vlnr. Jaap Jelsma, Dick Utsma en Rolf Soer.

absoluter wordt de norm van het studieprogramma ervaren“. Afgezien van het B-programma is bij het begin van dit studiejaar voor het tweede gedeelte van de kandidaatsstudie een maatschappijvak verplicht gesteld. De aanzet hiertoe is gegeven door een enquête van de Ac. Raad over „Ethiek in de W.O.". In het antwoord van de subfaculteit stond o.a.: „Elke chemicus moet

belangrijk deel aan de zgn. S-factoren toeschrijven.

Veranderen

Wat moet er nu veranderen? De werkgroep concludeert dat er weinig bereidheid is om daadwerkelijk aan de maatschappelijke kant van de wet op het W.O. tegemoet te komen. En toch is de maatschappelijke kant essentieel voor de identificatie van de student met zijn studie. In de identificatie vindt de student zijn motivatie concludeert de werkgroep en daar

30-8-'74.

Personeelsbeleid 'Gronings model'

- men diende professorabel te zijn
- er kon alleen eigen kweek worden aangesteld als deze persoon in het buitenland was geweest
- personeel: vooral promovendi en postdocs; tijdgebonden opdracht
- probleem: rechtsbescherming van (rijks)ambtenaren
- relatief veel hoogleraren en weinig vast wetenschappelijk personeel

Kommandeur: 'De meeste sterren voor Groningen, wij zijn de besten!'

- Kristalstructuur, fasenonderzoek, fysische eigenschappen
- Optische spectroscopie (twee groepen met *)
- Moleculaire dynamica van water en moleculaire groepen in water
- Spectroscopische methoden en technieken (o.a. 2-dimensionale nmr)
- *Tailor-made* moleculen, synthetische methoden, functionele groepen (asymmetrische synthese)
- Ruimtelijke structuur
- Elektronenmicroscopie van eiwitten
- Polymeerkatalyse, synthese en modificatie van macromoleculen, polymere materiaalkunde

Eelco Wiebenga

nestor van de Scheikunde

Amerikanisering - De keerzijde?

‘Vroeger zat er nog wel eens een bèta in de Raad van Bestuur van zo’n concern. Maar dat lijkt afgelopen, het zijn nu hoofdzakelijk economen en vooral financiers. Daarmee wordt de tijdshorizon van zo’n bedrijf, die voor bèta’s 10 jaar kan bedragen, door de economen tot één jaar en door de financiers tot één kwartaal teruggebracht. Daar past toekomstgericht onderzoek niet in; laat staan onderzoek waarvan je niet zeker bent of er ooit iets uitkomt.’

SYNCOM B.V.
Kadijk 3, 9747 AT Groningen
P.O. Box 2253, 9704 CE Groningen
The Netherlands

Prof. Dr. Hans Wijnberg Ph.D.
Consultant

Tel.: +31 (0)50 57 57 272
Fax: +31 (0)50 57 57 399
E-mail: H.Wijnberg@syncom.nl
HWYN@planet.nl
Mobiel: +31 (0)6 22 56 85 32

www.syncom.nl

DE CHEMIE VAN DE UNIVERSITAIRE WETENSCHAPSBOEFENING

EEN HALVE EEUW SCHEIKUNDE
IN GRONINGEN, 1945-1995

TON VAN HELVOORT